

29. sept. 2015

UKA2015/15

Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale ved Inatsisartuts efterårssamling 2015

(Formanden for Naalakkersuisut)

Indledning:

Formand for Naalakkersuisut: tak for din åbningstale ved efterårssamlingen.

Indledningsvis er det en ære, at byde særligt velkommen til de medlemmer af Inatsisartut, der har siddet længst, de nyligt indsatte medlemmer af Inatsisartut, samt alle partier. Endelig vil jeg benytte anledningen til, som Siumuts ordfører på vegne af Siumuts Inatsisartut medlemmer, at ønske Hr. Lars-Emil Johansen tillykke med genvalget til formand for Inatsisartut.

Allerførst

-Her fornylig, da vi skulle flytte adresse, havde vi en ven til at hjælpe os med at male huset – som havde været barn i kulminebyen Qullissat og han fortalte i den anledning os, at hans far engang havde fået en 6 hestes påhængsmotor og da de afprøvede den første gang, hvor han kom med ud og sejle, havde hans far fået startet påhængsmotoren og efterhånden som hans far gav motoren gas, sejlede de hurtigere og hurtigere og til sidst for fuld kraft og han fortalte, at han kunne huske, at han var meget bange og nervøs, hvorfor han måtte hægte sig særdeles fast i bådens ræling.

Dengang hvor man kun roede, var overgangen fra at ro en båd, til at blive ført med en motor en voldsom oplevelse, men en ubetydelig kraft idag - så meget og så hurtigt har alting forandret sig, så vi alle kan se, at det der krævedes dengang og det der kræves i dag, hvor vi er blevet internationale verdensborgere – for altid har forandret morgendagen. Dette minder os om og er samtidig et lysende eksempel, på den udvikling og de kæmpe skridt, vi har måttet tage og som vi har måttet gennemleve, hvor alt hvad vi kendte og troede på forandredes på ganske kort tid. Det er derfor ikke så mærkeligt, at vi indimellem griber os selv i at blive bange og holde fast i alt det vi kender.

Ikke mindst er det på sin plads at minde os om, at for os der bor her i det Arktiske, har vi grønlandere været kendt for, at være særdeles dygtige til, at tilpasse os til de skiftende tider siden tidernes morgen.

Vi har således været igennem voldsomme forandringer i de senere mange år. Lad mig venligst som et lille eksempel minde jer om, dengang Nuuk skulle have sit vandkraftværk og man opstartede den omkostningstunge projektet, hvor der var heftig modstand mod forandringen i starten. I dag ved vi, at vandkraftprojektet har sparet os for et ellers kæmpe forbrug af olie, der skulle købes i udlandet og fragtes herop og som finansielt dermed har sparet os for kæmpe summer af penge, udelukkende ved, at benytte os af vort lands egne energiresourcer i stedet for den dyre olie.

Endelig vil jeg gerne nævne Ilimmarfik – Universitetsparken og hvor stor modstand der var, da projektet skulle søsættes i Nuuk. Denne forandring har selvsagt også kostet masser af penge. Resultatet af dette projekt er dog ikke at kimse af i dag, aldrig har så mange opstartet og færdiggjort en akademisk uddannelse.

Ilimmarfik er et slående eksempel på, at vi rent faktisk har masser af udbytte af den investering, som vort land har foretaget sig, da projektet startede.

Dermed er jeg ved at være fremme ved mit spørgsmål: Hvis vi ikke indimellem - når det er bydende nødvendigt, tager os sammen og går forandringerne i møde, hvordan har vi da tænkt os at udvikle os?

I koalitionsaftalen kan man følgende overskrifter konstateres; **fællesskab, tryghed og udvikling**. Siumut er glad over, at kunne se Naalakkersuisut bruger disse overskrifter i praksis som grundlag for deres arbejde.

Før vi kommer ind på enkelte emner, vil vi fra Siumut gerne sige følgende. Det er dette værdigrundlag som Siumut startede op på og som stadig er vores værdigrundlag:

At skabe et ansvarligt samfund, der udnytter sine ressourcer på bedst mulig vis og som samtidig bruger de ting, som der er behov for ude fra, dog således, at man til enhver tid skal kunne stå på egne ben med selvbestemmelsesret i eget land.

Er det ikke på høje tid at vi spørger os selv: *“Hvad kan jeg gøre for at medvirke i udviklingen af hvor land?”*

Vi ved; at et menneske skal kunne stå op hver morgen, mennesket skal selv læse og studere, jamen – hvem skulle da også ellers gøre det for ham? Tømreren må selv løfte og svinge sin hammer.

Alle har individuelle pligter og ansvar indenfor de givne rammer, og være med til at løfte vort elskede land. Det er vores allesammens individuelle pligt og ansvar at stå op om morgenen, selv at skulle læse og studere, ligesom tømreren selv løfter og svinger sin hammer.

Det må være Naalakkersuisuts og Inatsisartuts fornemste målsætning, at skulle skabe de nødvendige rammer således, at vi til enhver tid let og ubesværet kan opnå vores mål. Det er indenfor disse rammer, at vi allesammen hver for sig skal være med til at løfte vores land.

Det er på tide, at skulle påpege, at vort land har brug for os allesammen, så derfor er det måske ved at være på høje tide, at spørge: *hvad jeg kan gøre for mit land? Hvad er jeg god til? Hvis vi ikke alle individuelt deltager i vort lands udvikling og drift hvem skal da gøre det?* Vi ved da godt, at der ikke kommer nogen fra de offentlige og læser vores lektier for os, for ansvaret er på vore egne skuldre.

Vi har alle hver især kompetencer og den har vort land brug for.

Alting er skabt fra bunden af, ligesom den store elv oprindeligt er skabt af den ene regndråbe, men den store elv bruser for alvor først ned ad fjeldet når alle dråberne samles, og jeg spørger derfor: *kan den ene regndråbe skabe den store elv alene?*

Vi er alle hver især den ene regndråbe. Der er brug for hver eneste en af os, så vi kan løfte i flok, vi må alle være med til at trække hundeslæden, for hvis vi alle lægger kræfterne i, så kan vi vende det mørke vi bevæger os imod og gøre det hele lysere.

Økonomien:

Med disse ord vil jeg nu flytte fokus og tale lidt omkring vort lands økonomi.

Hvis man har fulgt med i den senere tids debat, så er det tydeligt, at det er på høje tide, at vi gør noget her og nu. Derfor er Siumut også glade for, at Naalakkersuisut allerede har søsat forskellige projekter.

Hvis vore ønsker om, at vor fremtidige økonomi skal bedres og hvis vi skal indfri vore visioner om, at kunne klare os selv, kan vi ikke komme udenom, at vi skal udnytte vore ikke levende ressourcer meget bedre, ligesom det er et must at udvikle området.

Der er nu flere reformer under opstart, men vi ved også at reformer alene ikke kan gøre det. Sideløbende med reformerne må og skal vort lands økonomi sættes i omdrejninger.

Siumut skal opfordre Naalakkersuisut til at finde samarbejdsformer med udenlandske investorer. Vi ved der er udenlandsk investeringslyst, der må findes samarbejds muligheder med disse, for at øge indenlandsomsætningen og øge antallet af nye arbejdspladserne såvel som praktikpladser. Sker det ikke, hvordan skal vi da ellers dække de stigende omkostninger?

Udviklingen hos de offentlige

Den yderst tiltrængte revision af den kommunale reform er nu gået i gang, ligesom forårets seminars konklusioner med al tydelighed viste, at der var rigeligt grundlag for, at arbejde videre med sagen. Vi skal i denne forbindelse fra Siumut præcisere, at vi finder det yderst vigtigt, at KANUKOKA er en aktiv medspiller.

Vi er godt klar over, at det offentlige fattes penge i vort land, derfor er det vigtigt, at udvise sund fornuft på det udviklingsmæssige perspektiv, især må vi sætte os for øje ikke at foretage dobbeltadministration, ligesom det vil være vigtigt, at have en god økonomistyring, idet det helst ikke må gå udover den bedst mulige service, som borgerne trods alt har krav på og som vi konstant må gå efter at overholde og kunne levere.

Siumut skal endvidere opfordre til, at der debatteres yderligere omkring hvordan vi sikrer nærdemokratiet. Er nogle af kommunerne for store? Vil en anderledes kommunal inddeling være mere gavnlig for landet og befolkningen? Der er mange spørgsmål omkring den kommunale inddeling, og disse bør være emner under kommunalreformens evaluering.

Fiskeriet:

Fiskeriet er vort lands vigtigste erhverv og vi mærker straks de forskellige konjunkturudsving, når fiskeriet har det dårligt.

Fra Siumut ønsker vi at fiskeriet skal videreudvikles.

For at sikre bæredygtig fangst af vort lands levende ressourcer, er det vigtigt, at vi ved fastsættelsen af kvotestørrelser og fangstmængder, har et videnskabeligt grundlag for vore beslutninger. Dog er det yderst vigtigt, at man kan garantere, at den "*traditionelle viden*", dvs. fiskernes og fangernes viden ikke forbigås og, at man udviser den nødvendige respekt, idet det er deres dagligdags viden fra første parket, der danner grundlag for deres optik omkring de levende ressourcer, de er de første der ved, når der er forandringer i sigte omkring fangstdyrene, ligesom de allerede har stor viden omkring de arter vi i dag ikke udnytter.

Fra Siumut vil vi gøre opmærksom på, at disse forhold er af yderste vigtighed.

Fiskefabrikkerne bør konstant og med det samme kunne tilpasse sig de moderne krav, der konstant stilles ikke mindst med tanke på, at vi allerhelst ser at vore fiskeressourcer bliver færdigproduceret herhjemme og derefter kan sendes ud på eksportmarkedet, hvilket er årsagen til, at Naalakkersuisut har stillet ufravigelige krav om, at fabrikkerne allesammen skal sætte sig som mål, at så vidt det er muligt, skal alle fiskeprodukter produceres til færdigvarer til eksport, hvorved man vil opnå langt højere priser end tilfældet er i dag, ligesom der vil skabes flest mulige lokale arbejdspladser. Fiskeriet og fiskefabrikkerne har vi i dag allerede stor økonomisk glæde af, men den bør give en større udbytte.

Det bør være en selvfølge, at fiskeindustriens tilstand løbende undergår vurderinger, ikke mindst da det ligger os på sinde, at de i samfundet mere afsidesbeliggende bosteder, bør have større gavn heraf samtidig med, at produktionen bør kunne betale sig.

Siumut har stor lid til de relevante instanser som er medvirkende i revisionen af fiskeriloven.

Råstoffer:

Siumut vil melde helt klart ud, at vi har alvorligt brug for nye erhvervsmuligheder, derfor er vi også meget glade for at der er opstartet nye råstofprojekter, her mener vi rubinmineprojektet syd for Qeqertarsuaat, samt projektet i nærheden af Kangerlussuaq som har fået udnyttelsestilladelse og endelig i Nordøstgrønland, hvor der nu søges om udvinding af zink.

Priserne på råstoffer er faldet betragteligt i disse år, det er i sig selv en udfordring og dog har vi all mulig grund til at være optimistiske over at der er gået noget i gang og at der er flere ansøgninger på vej, hvilket i sidste ende kun kan gavne vort land og dets befolkning hvilket er vort ønske og håb.

Endvidere skal det siges omkring råstoffer med uran, at det ligger os på sinde, at brydningen heraf skal ske med de største sikkerhedsforanstaltninger for øje, såvel på kort som på lang sigt, hvorved man med fuld hensyntagen til vort lands geologiske struktur skal kunne udnytte de eksisterende råstoffer fuldt ud.

Mens vi således står midt i vort land største krise, mener Siumut at det er på sin plads, at råstofprojekter, der på forsvarlig vis kan brydes, må vi være åbne overfor.

Siumut skal tillige opfordrer til at man sætter sig som mål at gøre sagsbehandlingen i råstofområdet mere fleksibelt, dette for at sikre, at der dannes nye arbejdspladser i en tid hvor der er stop behov for det.

Udenrigsanliggender:

Med hensyn til det udenrigspolitiske område, ligger det os på sinde, at der skal banes vej for, at vi kan etablere handel og eksport, hvilket vil komme vort land og dets indbyggere til gode. Derfor er vi i Siumut tilfredse med, at vi når det gælder kontakten med andre lande, gør særligt meget ud af, at bane vejen for vores indtjening og handel.

Ikke mindst bør vi udnytte, at der er så stor interesse for det Arktiske som aldrig før, hvorved vi ved at skabe dette samarbejde med andre lande skaber arbejdspladser, øger vores viden og ikke mindst vil kunne gøre det lettere, at foretage investeringer i de for vort land nyttige projekter.

Vi ved allerede at en af de positive følger af samhandlen med andre lande er, at vi tjener fremmed valuta, skaber nye og tiltrængte arbejdspladser, samt får bedre råd til vores velfærd.

I dag er det således fiskeriet, der i høj grad skaber vore eksport af vore varer til udlandet, hvorfor vi ikke kan sige det ofte nok; at det ikke er nok med fiskeriet, vi bør satse på flerstrengt eksport, hvorfor vi er tilfredse med, at der nu endelig kommer gang i råstofområdet.

Kommunikation:

Vi har nu i flere år kunnet se nødvendigheden af, at kunne skabe et flerstrengt erhvervsliv. Ved siden af fiskeriet og råstofområdet, er turismen således en klar mulighed, som vi vil pege på, men desværre er der ikke sket mærkbare udviklingstiltag, ja, måske kan man endda påstå, at det er gået tilbage for turismeområdet. Helt omvendt ser det ud for vore nærmeste konkurrenter på Island, Svalbard og Færøerne, som er i fremgang. På Island hvor fiskeriet udgør en stor erhvervsmæssig kapacitet, har turismen overhalet fiskeriet.

Det viser bare med endnu større tydelighed, at vort land trænger til en omstrukturering. Vi ved allesammen hvor dyrt det er at rejse heroppe, hvilket Naalakkeruisut mener, kan ændres ved at foretage de nødvendige reformer. Det er vi fra Siumut enige i og er glade for, at vi nu står overfor at lufthavnene skal fornyes.

Hvis turismen skal udvikles til at være et af de vigtigste erhverv i vort land, så skal der arbejdes på, at billetpriserne sættes ned, hvilket man mener kan ske ved, at Nuuk og Ilulissats lufthavne fornyes. Der må snart til at ske noget her og vi vil fra Siumut være med til at foretage de nødvendige diskussioner og beslutninger.

Det skal tillig siges, at vi er klar over at permafrosten i Kangerlussuaq smelter, og at konsekvensen heraf er behov for større renovation, som endog kommer til at koste over en milliard kroner. Siumut skal opfordre til opstart af dialog omkring dette, da det kan resultere i en større reform for Grønland. Hvad skal vi gøre med Kangerlussuaq? Skal landingsbanen gøres kortere? Bør indgangsporten til landet ikke ligge i en by? Nuuk og Ilulissat? Eller skal vi spendere 2 milliarder til renovation af Kangerlussuaq? Vi er klar over at denne løsning er kortsigtet, tunges spørgsmål med vidde konsekvenser.

Vort lands trafikale situation taget i betragtning i dag, så burde en løsning heraf kunne medvirke til synlige resultater indenfor turismen – måske burde det være sket for længst?

Bygge- og anlæg:

Bygge- og anlægsområdet og ikke mindst boligsituationen har i mange år været varme emner. Der er da også tale om udfordrende opgaver, idet rigtig mange af vore boliger ikke længere er tidssvarende. Naalakkersuisut har derfor planer om at sætte større beløb af til renovering af boliger, idet der er tale om et stort behov herfor. Der er dog mange ting, vi bør være opmærksomme på, ikke mindst skal vi som eksempel kunne sørge for, at der er de nødvendige praktikpladser.

Bekæmpelse af ledigheden:

Der er i dag et stort efterslæb for så vidt det angår erhvervsmæssige kurser og specialuddannelser, ikke mindst bør man huske på, at 1/3 af de ledige er unge mellem 18 og 29 år. Der skal således gøres en indsats ved denne kedelige situation, ikke mindst ved, at sørge for at sætte de nødvendige rammebetingelser op. Det er her vi skal erindre os, at vi skal skabe et folk, der kan klare sig selv og være selvstændige.

Fra Siumut er vi glade for, at Naalakkersuisut er opmærksomme herpå; ikke mindst er vi fortrøstningsfulde omkring det tiltag der er kommet til og som kaldes ”Et trygt arbejdsmarked”, idet vi synes, at såvel formålet, som handlingsplanerne giver håb om, at der nu vil ske noget. Vi ved jo godt, at en stor del af de ledige uagtet om de får tildelt et job eller ikke, har svære sjælelige sår og traumer, som gør, at de ikke bare umiddelbart kan arbejde. Derfor er det vigtigt, at de borgere der har brug for hjælp, får den rigtige hjælp, således at de straks kan komme i arbejde eller uddannelse.

Vi ved godt at langt størstedelen af de ledige er ufaglærte. Omvendt er det sådan, at vi omkring håndværkerfagene, for eksempel tømrerfaget, rør læggerne m.m., stadig importerer arbejdskraft udefra i stor stil – ja, endog helt op til 40 % er kommet udefra for at arbejde som håndværkere. Det kan derfor ikke undre nogen, at der er ønske om, at vore unge skal tage disse håndværkeruddannelser, hvorefter de vil kunne overtage de job som vi i dag tilkalder folk til udefra, hvilket i sidste ende vil komme vort land og dets befolkning til gode.

Uddannelse:

Hermed er vi fremme ved et af de punkter i åbningstalen, hvor vi alle er enige om, at uddannelse er et af de vigtigste indsatsområder for samfundet. Lad os lige gøre følgende klart: Der er flere og flere der bliver færdige med deres uddannelser, hvilket Siumut med glæde lægger mærke til.

De mange der bliver færdige med deres uddannelser og får højere stillinger, smitter af på vores velfærd, der ikke så gerne skal ændres, men allerhelst udvikles til det bedre.

Uddannelse giver livet det nødvendige lys for enden af tunnelen.

Derfor, er Siumut da også glad for, at der stadig etableres nye uddannelser, hvilket formanden for Naalakkersuisut kom ind på i sin tale.

Vort land har stadig brug for mange veluddannede hjemmehørende folk.

Når det er sagt, ved vi, at der stadig er store problemer og udfordringer i folkeskolen. Folkeskolen er grundlæggende og dermed en forberedelse til videreuddannelse. I sine forberedelser til det voksne liv, er det dog forældrene, der er det vigtigste grundlag. Undersøgelser viser, at de børn der klarer sig godt, er de børn hvis forældre stiller krav, for eksempel, at man skal gå tidligt i seng om aftenen, at have faste pligter i hjemmet. Derfor vil vi fra Siumut opfordre Naalakkersuisut til når vi snakker uddannelse og vore børn, at forældrene også har behov for at kende de nødvendige redskaber og ikke mindst tilegne sig disse og være aktive deltagere i barnets udvikling.

Vi må indrømme, at vort land i de sidste 15-20 år er gået meget frem, hvorfor vi kun kan opmuntre til, at alle medvirker til, at denne positive udvikling fortsætter.

Ikke mindst skal vi opfordre til, at man gør mere brug af vore veluddannede landsmænd på vore virksomheder. Hvis vi ikke aktivt medvirker til at gøre brug af vore egne veluddannede landsmænd, vil vi ikke kunne etablere et psykisk og fysisk sundt samfund.

Familie:

Familien er utrolig central for barnets opvækst og det siges da også, at barnets vilkår påvirker det resten af livet. Vi ved godt, at rigtig mange familier lever under kummerlige vilkår og kæmper for deres overlevelse. Derfor er vi fra Siumut, da også glade for, at Naalakkersuisut for familie og det sociale område, har opstartet en lang række tiltag. Ikke mindst at få taget fat i ondets rod, som er

bekæmpelsen af de seksuelle krænkelser. Der er således forskellige undersøgelser der viser, at dette er et problem af større omfang. Som voksne samfundsborgere, er det vores pligt, at beskytte børnene; dette ansvar må vi aldrig glemme, for hvem skal ellers se til at beskytte børnene?

Siumut er glad for at Formanden for Naalakkersuisut kommer ind i så svære emner, hvor mange andre ledere i andre lande snakker om disse?

Fra Siumut vil vi opfordre til, at indsatsen overfor seksuelle krænkelser intensiveres. Vi skal have fat i ondets rod og udrydde det helt.

Vi er da godt klar over dette emne ikke er behageligt at snakke om og måske ligefrem tabubelagt, men vi må komme udover dette problem, ellers kommer vi ikke problemet til livs.

Vi er også vidende om de mange udfordringer sundhedsvæsenet står over for. Vi hører også oftere om TB-tilfælde og at der er mange der har TB, vi læger mærke til at Naalakkersuisut i samarbejde kommuner og andre arbejder med informationskampagner omkring dette. For at danne "*den stærke familie*" har vi hver især et ansvar, eksempelvis med at alt for mange spytter ude på gaden, er en kilde til tuberkolose.

Jeg ønsker at sige noget om det der også glæder Siumut, noget vi ahr brugt mange år på at forsøge at opnå, nemlig at der skal sætte et grundbeløb på pensionen som er uafhængigt af samlevers indkomst. Som er på nippet til at blive realiseret i forbindelse med pensionsreformen

Med disse ord er jeg ved at skulle afslutte dette indlæg:

Fra Siumut vil vi gerne sige følgende:

Håbets verden bør forstærkes ved opmuntring, ved at løfte i flok og ved, at skabe disse fælles følelser - kunne skære igennem partiernes mure i udviklingens navn for, at kunne skabe det smukke håb, som vores elskede land har så hårdt brug for.

Vi skal blive ved, igen og igen, at vække ønsket om, at ville nå et mål.

Siumut er glad for, at Landsstyrekoalitionen har besluttet, at de fire bærende erhvervsøjler skal have en central betydning i fremtiden.

De fire søjler som består af fiskeriet, industrien, råstofområdet og turismen.

Fra Siumut har vi lyst til at opfordre til, at rammebetingelserne og det vi stiler imod, bør være klare og tydelige for så vidt det angår de 4 søjler, hvorfor man kan forestille sig, at der udarbejdes handlingsplaner for hver søjle, der nøje er beskrevet ud fra de nødvendige rammebetingelser og med milestones og deadlines der gør det klart, hvor vi er og hvor vi er på vej hen. Vi er klar over, at nogle af søjlerne allerede har beskrevet disse ting. Alligevel er det nu engang således, at samfundet der har store forhåbninger til disse tiltag, har brug for at kunne leve i tryghed om, at der vitterligt sker noget, derfor skal de 4 søjler også indeholde konkrete tiltag som befolkningen ikke alene kan forholde sig til, men samtidig også give et tydeligt fingerpeg overfor det offentlige og iværksætterne om, præcis hvad det er de tilfører os allesammen, fordi et fremtidigt perspektiv der klart og tydeligt viser vejen og som man kan stole på og er tryk ved, vil betyde, at alle ved hvad de gør.

De 4 bærende erhvervssøjler plantes i et samfund, der er spredt udover et kæmpe land, og vi sætter vores lid til dem og håber det bedste, - håbet om, at vi alle får mulighed for at løfte i flok, fordi at økonomien dermed vil få den kickstart, som kan give den tryghed som alle har brug for, ikke mindst i vores dagligliv, vores boligforhold, vores sundheds- og behandlingsforhold. Vi glæder os til efterårssamlingen og vores samarbejde, vi glæder os til at deltage i konkrete diskussioner om håndterbare og realistiske projekter. Endelig glæder vi os til, at kunne være medvirkende til, at skabe de nødvendige og klare rammebetingelser til glæde for samfundet.

Vi er på vej ind i en tid med store omvæltninger. Der er tale om et nyt erhvervsgrundlag, for eksempel vil råstofområdet i relation til virksomheder og økonomi, ændre vores opfattelse af det vi er vant til, ligesom og ikke mindst vi må regne med, at turismen vil afstedkomme ændringer, der vil kunne mærkes langt ind i alle hjørne af samfundet.

Omvæltningerne og vores tilpasning til disse nyskabelser vises tydeligst med eksemplet med påhængsmotoren på de 6 heste. I dag er det jo ikke nogen nyhed, at fiskerne rask væk bruger 150 hk påhængsmotorer i deres daglige arbejde.

Hvis man således spurgte en fisker om han ville bytte sin 150 hestes påhængsmotor med en påhængsmotor på 6 heste – ja, gud ved hvad han så ville svare os?

Vi er nu igang med at skabe de forskellige rammebetingelser, der skal være for at kunne gøre klar til turismen og råstofområdet, hvilket helt klart kan give angst. Dog er en ting helt sikker i denne forbindelse: vi skal nok formå, at tilpasse os til de nye forudsætninger.

Med disse bemærkninger, vil vi fra Siumut tage Naalakkersuisut formandens åbningstale til efterretning.

Jens-Erik Kirkegaard
Siumut